

Међународни стандард финансијског извештавања

2

Плаћања на основу акција

Циљ

- 1 Циљ овог IFRS је да прецизира финансијско извештавање ентитета када се он обавезује на трансакцију плаћања на основу акција. Конкретно, њиме се од ентитета захтева да прикаже у свом билансу успеха и финансијској позицији ефекте трансакција плаћања на основу акција, укључујући и расходе везане за трансакције у којима су запосленима додељене опције на акције.

Делокруг

- 2 Ентитет примењује овај IFRS при обрачунавању свих трансакција плаћања на основу акција, независно од тога да ли ентитет може посебно да идентификује нека или сва примљена добра или услуге, укључујући и:

- (а) трансакције плаћања на основу акција засноване на капиталу,
- (б) трансакције плаћања на основу акција засноване на готовини, и
- (ц) трансакције у којима ентитет добија или стиче добра или услуге, а услови споразума обезбеђују било ентитету, било добављачу добара или пружаоцу услуга могућност избора ентитета између измирења трансакција у готовини (или другим средствима) или емитовањем инструмената капитала,

осим у случајевима описаним у параграфима 3А–6. У недостатку добара или услуга које се могу посебно идентификовати, друге околности могу да укажу да су добра или услуге добијене (или ће бити добијене), у ком случају се примењује овај IFRS.

- 3 [Брисан]

- 3А Трансакцију плаћања на основу акција може да измири други ентитет у групи (или акционар било ког ентитета у групи) у име ентитета који прима или набавља добра или услуге. Параграф 2 се такође примењује на ентитет који

- (а) прима добра или услуге када други ентитет у групи (или акционар било ког ентитета у групи) има обавезу да измири трансакцију плаћања на основу акција, или
- (б) има обавезу да измири трансакцију плаћања на основу акција када други ентитет у истој групи прима добра или услуге

осим када сврха трансакције очигледно није плаћање за добра и услуге који су испоручени ентитету који их прима.

- 4 За сврхе овог IFRS, трансакција са запосленим (или другом страном) у његовом својству носиоца инструмената капитала ентитета не представља трансакцију плаћања на основу акција. На пример, ако ентитет свим имаоцима одређене класе његових инструмената капитала додели право стицања додатних инструмената капитала ентитета по цени која је нижа од фер вредности ових инструмената капитала, и запослени добије такво једно право зато што је имаоца инструмената капитала те одређене класе, додељивање или извршење таквог права није предмет захтева овог IFRS.

- 5 Као што је описано у параграфу 2, овај IFRS се примењује код трансакција плаћања на основу акција у којима ентитет стиче или прима добра или услуге. Појам “добра” обухвата залихе, потрошну робу, некретнине, постројења и опрему, нематеријалну имовину и друга нефинансијска средства. Међутим, ентитет не треба да примењује овај IFRS код трансакција у којима он стиче добра као део нето средстава стечених у пословној комбинацији за коју се примењује IFRS 3 *Пословне комбинације* (ревизиран 2008.), у комбинацији ентитета или пословања под заједничком контролом, као што је описано у параграфима Б1–Б4 у IFRS 3, или као улог у пословање приликом формирања заједничког подухвата у складу са дефиницијом из IFRS 11 *Заједнички аранжмани*. Због тога, инструменти капитала емитовани у пословној комбинацији у замену за контролу над стеченим инструментима не улазе у делокруг овог IFRS. Међутим, инструменти капитала додељени запосленима односно добављачима у својству запослених (на пример, за надокнаду континуиране услуге) улазе у делокруг овог IFRS. Слично томе

поништење, замена или друга модификација споразума плаћања на основу акција због пословне комбинације или другог реструктурирања капитала се обрачунавају у складу са овим IFRS. IFRS 3 пружа упутства за утврђивање да ли су инструменти капитала емитовани у пословној комбинацији део накнаде пренесене у замену за контролу над стеченим ентитетом (и тиме спадају под делокруг IFRS 3) или представљају принос од континуиране услуге коју треба признати у периоду после комбинације (и тиме спадају под делокруг овог IFRS).

- 6 Овај IFRS се не примењује на трансакције плаћања на основу акција у којима ентитет добија или стиче добра или услуге по уговору у делокругу параграфа 8–10 IAS 32 *Финансијски инструменти: Презентација* (ревидиран 2003.)¹ или параграфа 2.4–2.7 IFRS 9 *Финансијски инструменти*.
- 6А У овом IFRS се користи термин ‘фер вредност’ на начин који се донекле разликује од дефиниције фер вредности из IFRS 13 *Одмеравање фер вредности*. Према томе, приликом примене IFRS 2 ентитет одмерава фер вредности у складу са овим IFRS, а не у складу са IFRS 13.

Признавање

- 7 Ентитет признаје добра или услуге добијене или стечене у трансакцији плаћања на основу акција када добија добра или док прима услуге. Ентитет признаје одговарајуће повећање капитала уколико су добра или услуге добијени у трансакцији плаћања на основу акција заснованој на капиталу, или обавезе уколико су добра или услуге стечени у трансакцији плаћања на основу акција измиреној у готовини.
- 8 Када добра или услуге добијене или стечене у трансакцији плаћања на основу акција не испуњавају услове да се признају као средства, признају се као расходи.
- 9 Обично, расход настаје услед потрошње добара или услуга. На пример, услуге се скоро увек користе одмах, и у том случају се расход признаје за време када друга страна пружа услугу. Добра се могу трошити током неког временског периода или, у случају залиха продати на неки каснији датум, и у том случају расход се признаје када се добра потроше или продају. Међутим, понекад је неопходно признати расход пре него што су добра или услуге потрошени или продати, зато што испуњавају услове да се признају као средства. На пример, ентитет би могао да стиче добра у оквиру истраживачке фазе пројекта на развоју неког новог производа. Иако ова добра нису потрошена, она не би могла испунити услове за признавање као средство у складу са важећим IFRS.

Трансакције плаћања на основу акција измирене у капиталу

Општи преглед

- 10 У трансакцијама плаћања на основу акција измиреним у капиталу ентитет треба да изврши одмеравање добијених добара или услуга, као и одговарајућег повећања капитала, директно, по фер вредности добијених добара или услуга, осим у случају када се фер вредност не може поуздано проценити. Уколико ентитет не може да изврши поуздану процену фер вредности добијених добара или услуга, он треба да изврши одмеравање њихове вредности, као и одговарајућег повећања у капиталу, индиректно, позивањем на² фер вредност додељених инструмената капитала.
- 11 Да би применио захтеве параграфа 10 на трансакције са *запосленима и другима који пружају сличне услуге*,³ ентитет одмерава фер вредност добијених услуга позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала, зато што најчешће није могуће поуздано проценити фер вредност добијених услуга, као што је то описано у параграфу 12. Фер вредност ових инструмената капитала се одмерава на *датум додељивања*.
- 12 Акције, опције на акције или други инструменти капитала се додељују запосленима као део пакета надокнаде, поред зараде у готовини и других примања запослених. Обично, није могуће директно одмеравање услуга добијених за одређене компоненте пакета надокнаде за запослене. Такође не би било могуће извршити одмеравање фер вредности целог пакета надокнаде независно, без директног

¹ Назив IAS 32 је промењен 2005. године.

² Овај IFRS користи израз “позивањем на” фер вредност уместо “по” фер вредности, због тога што се трансакције коначно одмерава множењем фер вредности датих инструмената капитала мерене на датум који је специфициран у параграфу 11 или 13 (у зависности који је применљив), са бројем одобрених инструмената капитала, као што је објашњено у параграфу 19.

³ У даљем тексту овог IFRS, све референце које се односе на запослене односе се и на све остале који пружају сличне услуге.

одмеравања фер вредности додељених инструмената капитала. Поред тога, акције и опције на акције се понекад додељују као део бонус аранжмана, а не као део основне накнаде, на пример као стимулација запосленима да остану у радном односу код ентитета или као врста награде за њихов труд у повећању успешности ентитета. Додељивањем акција или опција на акције, поред других накнада, ентитет исплаћује додатне накнаде да би остварио додатне користи. Вршење процене фер вредности ових додатних користи ће вероватно бити отежано. Услед потешкоћа са директним одмеравањем фер вредности добијених услуга, ентитет одмерава фер вредност услуга добијених од запосленог позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала.

- 13 Да би се захтеви из параграфа 10 применили на трансакције са другим странама осим запослених, треба да постоји оборива претпоставка да се фер вредност добијених добара или услуга може поуздано проценити. Та фер вредност се одмерава на дан када ентитет добије добра или друга страна пружи услугу. У ретким случајевима, ако ентитет оповргне ову претпоставку зато што се не може извршити поуздана процена фер вредности добијених добара или услуга ентитет треба да изврши мерење добијених добара или услуга као и одговарајућег повећања капитала, индиректно, по референци фер вредности додељених инструмената капитала, одмерених на дан када ентитет добија добра или друга странка пружа услугу.
- 13A Нарочито, ако је надокнада коју је добио ентитет и која се може идентификовати мања од фер вредности додељених инструмената капитала или преузете обавезе, обично таква ситуација указује да је ентитет добио (или ће добити) другу надокнаду (то јест добра или услуге које се не могу идентификовати). Ентитет одмерава добијена добра или услуге које се могу идентификовати у складу са IFRS. Ентитет одмерава добра или услуге које су добијене (или које ће бити добијене), а које се не могу идентификовати као разлику између фер вредности плаћања на основу акција и фер вредности добара или услуга које су добијене (или које ће бити добијене), а које се могу идентификовати. Ентитет одмерава добра или услуге које се не могу идентификовати на датум додељивања. Међутим, за трансакције које се измирују у готовини, обавеза треба поново да се одмерава на крају сваког извештајног периода све док се не измири, у складу са параграфима 30–33.

Трансакције у којима се примају услуге

- 14 Уколико се право на додељене инструменте капитала одмах *стиче*, друга страна не мора да испуни прецизирани период услуге пре него што добије безусловно право на те инструменте капитала. Уколико не постоје докази о супротном, ентитет ће претпоставити да су услуге које је друга страна пружила као накнаду за инструменте капитала добијене. У овом случају, на датум додељивања признаје добијене услуге у потпуности, заједно са одговарајућим повећањем капитала.
- 15 Уколико се додељени инструменти капитала не стичу док друга страна не испуни прецизирани период услуге, ентитет ће претпоставити да ће услуге које друга страна пружа као накнаду за инструменте капитала бити добијене у будућности, за време периода стицања. Ентитет ове услуге обрачунава у току периода стицања како их друга страна буде пружала, заједно са одговарајућим повећањем капитала. На пример:
- (а) Уколико се запосленом додељују опције на акције под условом да испуни трогодишњи период пружања услуга, онда ће ентитет претпоставити да ће услуге које запослени треба да пружи као надокнаду за опције на акције бити добијене у будућности, током тог трогодишњег периода стицања.
- (б) Уколико је додељивање опција на акције запосленом условљено условом извршења и тиме да запослени остане у ентитету све док тај услов извршења не испуни а дужина периода стицања варира у зависности од тога када је услов извршења задовољен, ентитет ће претпоставити да ће услуге које запослени треба да пружи као накнаду за опције на акције бити добијене у будућности, током очекиваног периода стицања. Ентитет процењује дужину очекиваног периода додељивања на дан додељивања, на основу највероватнијег исхода услова извршења. Уколико су услови извршења услови тржишта, процена дужине очекиваног периода додељивања је у складу са претпоставкама у процењивању фер вредности стицања опција, и не би је требало накнадно ревидирати. Уколико услови извршења нису услови тржишта, ентитет ревидира своју процену дужине периода стицања, уколико је потребно, и уколико касније информације указују да ће се дужина периода стицања разликовати од претходних процена.

Трансакције одмеравање позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала

Одређивање фер вредности додељених инструмената капитала

- 16 За трансакције одмеравање позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала, ентитет одмерава фер вредност додељених инструмената капитала на дан одмеравања, на основу тржишних цена уколико је то могуће, узимајући у обзир услове под којима су ови инструменти капитала додељени (сходно захтевима из параграфа 19–22).
- 17 Уколико тржишне цене нису доступне, ентитет процењује фер вредност додељених инструмената капитала користећи се техником за процењивање могуће цене инструмената капитала на дан одмеравања у независној трансакцији између обавештених, вољних страна. Техника процењивања су у складу са општеприхваћеним методологијама које се користе приликом формирања цена финансијских инструмената, и садрже све факторе и претпоставке које ће обавештени, вољни учесници на тржишту узимати у обзир при формирању цене (сходно захтевима из параграфа 19–22).
- 18 Прилог Б садржи још упутстава за одмеравање фер вредности акција и опција на акције, усредсређујући се на специфичне услове који су обично карактеристични за акције или опције на акције за запослене.

Поступак код услова стицања

- 19 Стицање инструмената капитала може бити условљено испуњавањем одређених услова стицања. На пример, стицање акција или опција на акције запосленом обично се условљава останком запосленог у ентитету неко одређено време. Такође би услов могло бити и испуњавање услова извршења, као што су постизање специфичног раста профита у ентитету или специфично повећање цена акција ентитета. Услови стицања, који не подразумевају услове тржишта, неће бити узети у обзир приликом процењивања фер вредности акција или опција на акције на дан мерења. Уместо тога услови стицања, који нису услови тржишта, треба да се узимају у обзир кориговањем броја инструмената капитала који је обухваћен у одмеравању износа трансакције тако да, коначно, износ признат за добра или услуге као накнада за додељене инструменте капитала се заснива на броју инструмената капитала који се на крају стиче. Због тога, на кумулативној основи, ниједан износ се не признаје за добијена добра или услуге уколико се додељени инструменти капитала не стичу услед неиспуњавања услова стицања, који нису услови тржишта, на пример, друга страна није успела да испуни прецизирани период услуга, или нису задовољени услови извршења, сходно захтевима из параграфа 21.
- 20 Да би применио захтеве из параграфа 19, ентитет признаје износ за добијена добра или услуге у току периода стицања на основу најбоље могуће процене очекиваног броја инструмената капитала који ће бити додељен и ревидира ову процену уколико је неопходно, уколико накнадне информације указују да ће се очекивани број инструмената капитала који ће бити стечен разликовати од претходних процена. На дан стицања, ентитет ревидира процену како би изједначио број инструмената капитала који су на крају стечени, сходно захтевима из параграфа 21.
- 21 Услови тржишта, као што је циљна цена акције на основу које се условљава стицање (или извршавање), се узимају у обзир приликом процењивања фер вредности стечених инструмената капитала. Због тога, за инструменте капитала додељене са условима тржишта, ентитет признаје добијена добра или услуге добијене од друге стране која испуњава све друге услове стицања (на пример, услуге добијене од запосленог који остаје у ентитету одређени период), без обзира да ли су услови тржишта задовољени.

Поступак код других услова стицања

- 21A Слично томе, ентитет узима у обзир све друге услове стицања када процењује фер вредност додељених инструмената капитала. Дакле, за додељивање инструмената капитала са другим условима стицања, ентитет признаје добра и услуге примљене од друге стране која задовољава све услове стицања који нису услови тржишта (на пример, услуге које је пружио запослени који остаје у служби током утврђеног временског периода), без обзира на то да ли су задовољени други услови стицања.

Поступак код поновног додељивања

- 22 За опције са поновним додељивањем, овај поступак се не узима у обзир приликом процењивања фер вредности додељених опција на дан одмеравања. Уместо тога поновно додељивање се обрачунава као нова додатна опција на акцију, уколико и када дође до накнадног поновног додељивања акција.

Након датума стицања

- 23 Након признавања добијених добара или услуга у складу са параграфима 10–22, и одговарајућег повећања капитала, ентитет не прави накнадне корекције укупног капитала после датума стицања. На пример, ентитет не треба да накнадно промени износ признат за услуге добијене од запосленог уколико су стечени инструменти капитала касније престали да важе или у случају опција на акције, те опције нису извршене. Међутим, овај захтев не спречава ентитет да призна пренос унутар капитала, то јест пренос из једне компоненте капитала у другу.

Ако се фер вредност инструмената капитала не може поуздано проценити

- 24 Захтеви из параграфа 16–23 се примењују када се од ентитета тражи да одмерава трансакције плаћања на основу акција позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала. У ретким случајевима, ентитет може бити у немогућности да изврши поуздану процену фер вредности додељених инструмената капитала на дан одмеравања, а у складу са захтевима у параграфима 16–22. Само у овим ретким случајевима, ентитет уместо тога:

- (а) одмерава инструменте капитала по њиховој *унутрашњој вредности*, почев од дана када ентитет добије добра или друга страна пружи услугу и касније на крају сваког извештајног периода и на датум коначног измирења, уз било какве промене унутрашње вредности признате као добитак или губитак. За додељене опције на акције, споразум плаћања на основу акција је коначно завршен када су извршене опције, престале да важе (на пример по завршетку радног односа) или истекле (на пример на крају временског трајања опције).
- (б) признаје добијена добра или услуге на основу броја инструмената капитала који ће на крају бити додељен или (где се то може учинити) коначно извршен. Да би применио овај захтев у случају опција на акције, на пример, ентитет признаје добијена добра у или услуге у току периода стицања, уколико их има, у складу са параграфима 14 и 15, осим што се захтеви у параграфу 15(б) који се тичу услова тржишта не примењују. Износ признатих добара или услуга добијених за време периода стицања се заснива на броју опција на акције за које се очекује да ће бити стечене. Ентитет ревидира ову процену, уколико је то потребно, и уколико касније информације указују да ће се број опција на акције за које се очекује да ће бити стечене разликовати од претходних процена. На дан стицања, ентитет треба да ревидира процену како би изједначио број инструмената капитала који је стечен. После датума додељивања, ентитет сторнира износ за који је извршено признавање добијених добара или услуга уколико су опције на акције касније престале да важе или су истекле на крају рока трајања опција на акције.

- 25 Ако неки ентитет примењује параграф 24, није неопходно примењивање параграфа 26–29, зато што ће све модификације услова под којима су извршена додељивања инструмената капитала бити узете у обзир приликом примене метода унутрашње вредности приказаног у параграфу 24. Међутим, ако ентитет изврши додељивање инструмената капитала где је параграф 24 већ примењен:

- (а) ако се измирење изврши у току периода стицања, ентитет обрачунава измирење као убрзање стицања, и зато одмах признаје износ који би иначе био признат за добијене услуге током преосталог периода стицања.
- (б) сва плаћања извршена при измирењу се обрачунавају као поновна куповина инструмената капитала, то јест као одбитак од капитала, осим у мери у којој плаћање превазилази унутрашњу вредност инструмената капитала одмерених на дан поновне куповине. Сваки такав вишак се признаје као расход.

Модификације услова под којима су инструменти капитала додељени, укључујући поништења и измирења

- 26 Ентитет би могло да изврши модификације услова под којима су додељени инструменти капитала. На пример, могла би се смањити цена извршавања опција које су додељене запосленима (то јест поново формирати цене опција), што увећава фер вредност тих опција. Захтеви у параграфима 27–29 који се тичу ефеката модификација дати су у контексту трансакција плаћања на основу акција која се врше запосленима. Међутим, захтеве такође треба примењивати у трансна основу акција плаћања на основу акција и када су у питању друге стране, а не запослени а одмерене су позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала. У овом другом случају, сва помињања датума додељивања у параграфима 27–29 се, уместо тога, односе на датум на који ентитет добија добра или страна пружа услугу.

- 27 Ентитет признаје као минимум, добијене услуге одмерене по фер вредности инструмената капитала на датум додељивања, осим ако се ти инструменти капитала не стичу услед неиспуњавања услова додељивања (осим услова тржишта) који су прецизирани на датум стицања. Ово се примењује без обзира на модификације услова под којима су додељени инструменти капитала, или на поништавање или измирење ових инструмената капитала за које је извршено додељивање. Поред тога, ентитет признаје ефекте модификација који доводе до повећања укупне фер вредности споразума плаћања на основу акција или су на други начин корисни за овакав споразум плаћања, или на други начин користе запосленом. Упутство за примењивање овог захтева дато је у Прилогу Б.
- 28 Ако се додела инструмената капитала поништи или измири за време периода стицања (а није у питању случај поништења стицања услед неиспуњавања услова стицања):
- (а) ентитет ово поништење или измирење обрачунава као убрзавање стицања, и због тога одмах признаје износ који би иначе био признат за добијене услуге током преосталог периода стицања.
 - (б) свако плаћање запосленом приликом поништења или измирења додељивања се обрачунава као поновна куповина права на капитал, то јест као одбитак од капитала, осим у случајевима када плаћање које се врши превазилази фер вредност додељених инструмената капитала, одмерених на дан поновне куповине. Сваки такав вишак се признаје као расход. Међутим, да споразум о плаћању на основу акција садржи компоненте обавеза, ентитет би требало да поново одмери фер вредност обавезе на датум поништења или измирења. Свако плаћање извршено ради измирења компоненте обавезе се рачуноводствено обухвата као гашење обавезе;
 - (ц) (ц) Ако су запосленом додељени нови инструменти капитала и на дан додељивања ових нових инструмената капитала ентитет идентификује ове нове инструменте капитала као замену за поништене инструменте капитала, ентитет их обрачунава на исти начин као у случају модификација првобитног додељивања инструмената капитала, у складу са параграфом 27 и упутством у Прилогу Б. Повећање фер вредности представља разлику између фер вредности инструмената капитала који су замена за поништене, и нето фер вредности поништених инструмената капитала, на датум додељивања инструмената капитала који представљају замену поништених. Нето вредност поништених инструмената капитала је њихова вредност, непосредно пре поништења, умањена за износ плаћања запосленом приликом поништења инструмената капитала који се обрачунава као одбитак од капитала у складу са претходно наведеним под (б). Уколико ентитет нове додељене инструменте капитала не идентификује као замену за поништене инструменте капитала, онда је потребно да ентитет ове нове инструменте капитала обрачунава као ново додељивање инструмената капитала.
- 28А Ако ентитет или друга страна могу да бирају да ли ће задовољити друге услове стицања, ентитет третира пропуст ентитета или друге стране да задовољи друге услове стицања током периода стицања као поништавање.
- 29 Уколико ентитет изврши поновну куповину стечених инструмената капитала, плаћање запосленима треба обрачунавати као одбитак од капитала, осим у мери у којој превазилази фер вредност поново купљених инструмената капитала, одмерених на датум поновне куповине. Сваки такав вишак се признаје као расход.

Трансакције плаћања на основу акција које су измирене у готовини

- 30 У случајевима трансакција плаћања на основу акција заснованих на готовини ентитет одмерава стечена добра или услуге као и настале обавезе по фер вредности обавезе, подложне захтевима из параграфа 31-33Д. Све док се обавеза не измири, ентитет поново одмерава фер вредност обавеза на крају сваког извештајног периода и на датум измирења истовремено са свим променама фер вредности које су признате као добитак или губитак за тај период.
- 31 На пример, ентитет може запосленима доделити права пораста вредности акција у склопу њиховог пакета накнаде, при чему би запослени добили права на будуће исплате у готовини (а не на инструменте капитала), на основу повећања цене акције ентитета у одређеном степену током одређеног временског периода. Као друга могућност, ентитет би могао својим запосленима доделити право да примају будућа готовинска плаћања тако што ће им доделити право на акције (укључујући и акције које ће бити емитоване по извршењу опција на акције) које су откупиве или обавезно (на пример, по прекиду радног односа) или по избору запосленог. Ови аранжмани су примери трансакција плаћања на основу акција које су измирене у готовини. Права на пораст вредности акција се користе да би се илустровали неки захтеви у параграфима 32-33Д; међутим, захтеви у тим параграфима се примењују на све трансакције плаћања на основу акција које су измирене у готовини.

- 32 Ентитет признаје добијене услуге као и обавезу плаћања тих услуга док запослени пружају услугу. На пример, нека права на пораст вредности акција се стичу одмах, и због тога се од запослених не захтева да испуне у потпуности одређен период пружања услуге да би добили овлашћење за готовинска плаћања. У одсуству супротних доказа, ентитет претпоставља да су услуге које запослени пружају у замену за права на пораст вредности акција добијена. Тако ентитет одмах признаје добијене услуге као и обавезу плаћања тих услуга. Уколико права на пораст вредности акција не буду додељена до краја одређеног периода пружања услуге запосленог, ентитет треба да изврши признавање добијених услуга као и обавеза плаћања за те услуге у току периода када запослени пружају услугу.
- 33 Обавеза се одмерава на почетку и на крају сваког извештајног периода све до коначног измирења по фер вредности права на пораст вредности акција примењујући модел формирања цене опције, и узимајући у обзир услове под којима је извршено додељивање права акција, и мери у којој су запослени извршили пружање услуге до тог датума у складу са захтевима параграфа 33А-33Д. Ентитет може да модификује услове под којима је одобрено плаћање на основу акција које је измирено у готовини. Смернице за модификације трансакција плаћања на основу акција којима се мења њихова класификација из измирених у готовини у измирене у капиталу дате су у параграфима Б44А-Б44Ц Прилога Б.

Поступак код услова стицања и других услова стицања

- 33А Трансакција плаћања на основу акција која је измирена у готовини може бити условљена испуњавањем одређених услова стицања. Услов би могло бити и испуњавање услова извршења, као што су постизање специфичног раста профита у ентитету или специфично повећање цена акција ентитета. Услови стицања, који не подразумевају услове тржишта, неће бити узети у обзир приликом процењивања фер вредности трансакције плаћања на основу акција која је измирена у готовини на дан мерења. Уместо тога услови стицања, који нису услови тржишта, треба да се узимају у обзир кориговањем броја награда који је обухваћен у одмеравању обавезе која проистиче из трансакције
- 33Б Да би се применили захтеви из параграфа 33А, ентитет треба да призна добра или услуге добијене у току периода стицања на основу најбоље расположиве процене броја инструмената капитала за који се очекује да ће се стећи. Уколико је потребно, ентитет треба да ревидира ту процену, ако накнадне информације указују да ће се број инструмената капитала чије се стицање очекује разликовати од претходне процене. На датум стицања, ентитет ревидира ту процену како би изједначио број инструмената капитала који су на крају стечени.
- 33Ц Услови тржишта, као што је циљна цена акције на основу које се условљава стицање (или извршавање), као и други услови стицања, узимају се у обзир приликом процењивања фер вредности одобрених трансакција плаћања на основу акција које су измирене у готовини и када се поново одмерава фер вредност на крају сваког извештајног периода и на датум измирења.
- 33Д Као резултат примене параграфа 30-33, кумулативни износ на крају признате за добра или услуге примљене као надокнада за плаћање на основу акција које је измирено у готовини, једнак је износу готовине која је плаћена.

Трансакције плаћања на основу акција са обележјем нето измирења за обавезе по основу обустављеног пореза

- 33Е Порески закони или прописи могу захтевати од ентитета да обустави плаћање износа за пореску обавезу запосленог који се односи на плаћање на основу акција и да изврши пренос тог износа, обично у готовини, пореском органу у име запосленог. Да би се испунила ова обавеза, услови аранжмана плаћања на основу акција могу да дозволе или захтевају од ентитета да задржи број инструмената капитала једнак новчаној вредности пореске обавезе запосленог од укупног броја инструмената капитала који би иначе били додељени запосленом након извршења (или стицања) плаћања на основу акција (другим речима, аранжман плаћања на основу акција има "обележје нето измирења").
- 33Ф Као изузетак од захтева из параграфа 34, трансакција описана у параграфу 33Е треба да се класификује у целости као трансакција плаћања на основу акција измирена у капиталу ако би била тако класификована у одсуству обележја нето измирења.
- 33Г Ентитет примењује параграф 29 овог стандарда за рачуноводствено обухватање обустављања акција да би се финансирало плаћање пореским властима које се односи на пореске обавезе запосленог у вези са плаћањем на основу акција. Стога, извршено плаћање треба да се рачуноводствено обухвати као одбитак од капитала за обустављене акције, осим у мери у којој плаћање превазилази фер вредност задржаних инструмената капитала на датум нето измирења.
- 33Х Изузеће из параграфа 33Ф не примењује се на:
- (а) аранжман плаћања на основу акција са обележјем нето измирења за који не постоји обавеза ентитета у складу са пореским законима или прописима која се тиче обустављања пореске обавезе запосленог у вези са тим плаћањем на основу акција; или

- (б) све инструменте капитала које ентитет обуставља у износу вишем од пореске обавезе запосленог у вези са тим плаћањем на основу акција (то јест, ентитет је задржао износ акција који је виши од новчане вредности пореске обавезе запосленог). Тај задржани вишак акција треба да се рачуноводствено обухвати као плаћање на основу акција измирено у готовини када се тај износ плаћа у готовини (или другим средствима) запосленом.

Трансакције плаћања на основу акција са могућношћу готовинског плаћања

- 34 Код трансакција плаћања на основу акција у којима услови споразума обезбеђују или ентитету или другој страни могућност избора ентитета између измирења трансакције готовином или емитовањем инструмената капитала, ентитет ову трансакцију, или компоненте те трансакције, обрачунава као трансакцију плаћања на основу акција готовином уколико, и у мери у којој је ентитет направио обавезу измирења у готовини или другим средствима, или као трансакцију плаћања на основу акција засновану на капиталу уколико, и у мери у којој ентитет није направио такву обавезу.

Трансакције плаћања на основу акција у којима услови споразума другој уговорној страни дају могућност избора начина измирења

- 35 Уколико је ентитет другој уговорној страни доделио право да бира да ли ће измирити трансакцију плаћања на основу акција засновану на готовини⁴ или емитовањем инструмената капитала, ентитет је доделило сложени финансијски инструмент, који укључује компоненту дуга (то јест право друге стране да захтева плаћање у готовини) и компоненту капитала (то јест право друге стране да захтева измирење у инструментима капитала, а не у готовини). У трансакцији на основу акција са другим странама које нису запослене код ентитета, код којих се фер вредност добијених добара или услуга директно одмерава, ентитет одмерава компоненте капитала сложеног финансијског инструмента као разлику између фер вредности добијених добара или услуга и фер вредности компоненте дуга, на датум добијања добара или услуга.
- 36 За остале трансакције, укључујући и трансакције са запосленима, ентитет одмерава фер вредност сложеног финансијског инструмента на дан одмеравања, узимајући у обзир услове под којима су извршена додељивања права на готовину или инструменте капитала.
- 37 Да би се применио параграф 36, ентитет прво одмерава фер вредност компоненте дуга, а затим утврђује фер вредност компоненте капитала – узимајући у обзир да друга страна мора да изгуби право на готовину како би добила инструмент капитала. Фер вредност сложеног финансијског инструмента представља збир фер вредности ове две компоненте. Међутим, трансакције плаћања на основу акција у којима друга страна има могућност избора измирења често су такве структуре да је фер вредност једне врсте измирења једнака фер вредности друге врсте измирења. На пример, друга уговорна страна може имати избор добијања опција на акције или добијања права на пораст вредности акција заснованих на готовини. У таквим случајевима, фер вредност компоненте капитала је нула, па је због тога фер вредност сложеног финансијског инструмента једнака фер вредности компоненте дуга. Супротно томе, уколико се фер вредности двеју врста измирења разликују, фер вредност компоненте капитала обично је већа од нуле, и у том случају ће фер вредност сложеног финансијског инструмента бити већа од фер вредности компоненте дуга.
- 38 Ентитет треба одвојено да обрачунава добра или услуге које добије или стекне у погледу сваке од компоненти сложеног финансијског инструмента. У случају компоненте дуга, ентитет признаје стечена добра или услуге, као обавезу плаћања ових добара или услуга, у време док друга страна врши снабдевање добрима или врши пружање услуга, а у складу са захтевима који се примењују код трансакција плаћања на основу акција заснованих на готовини (параграфи 30–33). У случају компоненте капитала (уколико је има), ентитет признаје добијена добра или услуге, као и повећања капитала, у време док друга страна врши снабдевање добрима или пружа услуге, а у складу са захтевима који се примењују код трансакција плаћања на основу акција заснованих на капиталу (параграфи 10–29).

⁴ У параграфима 35–43, када се говори о готовини мисли се и на друга средства ентитета.

- 39 На датум измирења, ентитет поново одмерава обавезу до фер вредности. Уколико ентитет приликом измирења врши емитовање инструмената капитала а не плаћање готовином, тај трошак треба пренети директно на капитал, као извршено плаћање за емитовање инструмената капитала.
- 40 Уколико ентитет приликом измирења плаћа готовином, а не емитовањем инструмената капитала, то плаћање би требало искористити за измирење трошкова у потпуности. Свака компонента капитала за коју је претходно извршено признавање остаје у оквиру капитала. Одлучујући се за измирење у готовини, друга уговорна страна губи право примања инструмената капитала. Међутим, овај захтев не спречава ентитет да призна пренос унутар капитала, то јест пренос из једне компоненте капитала у другу.

Трансакције плаћања на основу акција у којима услови споразума дају ентитету могућност избора начина измирења

- 41 У случају трансакције плаћања на основу акција у којој услови споразума дају ентитету могућност да бира да ли ће измирење извршити у готовини или емитовањем инструмената капитала, ентитет треба да утврди да ли постоји обавеза измирења у готовини и у складу са тим обрачунава трансакцију плаћања на основу акција. Ентитет има обавезу измирења у готовини уколико измирење помоћу инструмената капитала нема комерцијални карактер (на пример зато што је ентитету законом забрањено емитовање акција), или ентитет већ има утврђену праксу или политику вршења измирења у готовини, или обично врши измирење у готовини када друга страна затражи такву врсту измирења.
- 42 Уколико ентитет има обавезу измирења у готовини, обрачун за трансакцију се врши у складу са захтевима који се примењују код трансакција плаћања на основу акција заснованих на готовини, у параграфима 30–33.
- 43 Уколико не постоји ова врста обавезе, ентитет за ту трансакцију врши обрачун у складу са захтевима који се примењују код трансакција плаћања на основу акција заснованих на капиталу, у параграфима 10–29. По извршењу измирења:
- (а) уколико се ентитет определи за измирење у готовини, плаћање готовином ће се обрачунавати као поновна куповина дела капитала, то јест као одбитак од капитала, осим у случају приказаном под (ц).
 - (б) уколико се ентитет определи за измирење емитовањем инструмената капитала, не захтева се никакав даљи обрачун (осим преноса из једне компоненте капитала у другу, уколико је то потребно), осим у случају приказаном под (ц).
 - (ц) уколико се ентитет определи за алтернативу измирења са вишом фер вредношћу, на датум измирења, ентитет признаје додатни расход за дати вишак вредности, то јест за разлику између готовине која је дата и фер вредности инструмената капитала који би иначе био емитован, или разлике између фер вредности инструмената капитала и износа у готовини који би иначе био дат, у зависности од тога који од ова два начина је примењив.

Трансакције плаћања на основу акција између ентитета у групи (измене из 2009.)

- 43А Код трансакција плаћања на основу акција између ентитета у групи, у својим појединачним или индивидуалним финансијским извештајима, ентитет који прима добра или услуге одмерава примљена добра или услуге или као трансакцију плаћања на основу акција засновану на капиталу или као трансакцију плаћања на основу акција засновану на готовини, тако што оцењује:
- (а) природу додељене надокнаде, и
 - (б) сопствена права и обавезе.
- Износ који признаје ентитет који прима добра или услуге може се разликовати од износа који признаје консолидована група или други ентитет у групи који измирује трансакцију плаћања на основу акција.
- 43Б Ентитет који прима добра или услуге одмерава примљена добра или услуге као трансакцију плаћања на основу акција засновану на капиталу када:
- (а) је додељена надокнада у виду његових инструмената капитала, или
 - (б) ентитет нема никакву обавезу да измири трансакцију плаћања на основу акција.
- Ентитет накнадно поново одмерава такву трансакцију плаћања на основу акција засновану на капиталу само за промене у условима стицања који нису тржишни, у складу са параграфима 19–21. У свим другим

околностима, ентитет који прима добра или услуге одмерава примљена добра или услуге као трансакцију плаћања на основу акција засновану на готовини.

- 43Ц Ентитет који измирује трансакцију плаћања на основу акција када други ентитет у групи прима добра или услуге, признаје ту трансакцију као трансакцију плаћања на основу акција засновану на капиталу једино ако ју је измирио сопственим инструментима капитала. У супротном, трансакција се признаје као трансакција плаћања на основу акција заснована на готовини.
- 43Д Неке трансакције унутар групе укључују аранжмане отплате који захтевају од једног ентитета у групи да плати другом ентитету у групи за вршење плаћања на основу акција добављачима добара или услуга. У таквим случајевима, ентитет који прима добра или услуге евидентира трансакцију плаћања на основу акција у складу са параграфом 43Б, независно од аранжмана отплате унутар групе.

Обелодањивања

44 Ентитет обелодањује информације које корисницима финансијских извештаја омогућавају да спознају природу и обим споразума плаћања на основу акција који су постојали у току периода.

45 Да би се испунио принцип из параграфа 44, ентитет обелодањује барем следеће:

- (а) опис свих врста споразума плаћања на основу акција које су постојали у било ком тренутку у току периода, укључујући опште услове сваког споразума, као што су захтеви стицања, максимални рок трајања додељених опција, и начин измирења (на пример, да ли се врши измирење готовином или капиталом). Ентитет са суштинским сличним врстама споразума плаћања на основу акција може ове податке приказати заједно, осим ако нису неопходна одвојена обелодањивања сваког споразума како би се испунио принцип из параграфа 44.
- (б) број и пондерисани просек извршених цена опција на акције за сваку од следећих група опција:
- (i) неизмирених на почетку периода;
 - (ii) додељених у току периода;
 - (iii) које су престале да важе у току периода;
 - (iv) извршених у току периода;
 - (v) истеклих у току периода;
 - (vi) неизмирених на крају периода; и
 - (vii) извршених на крају периода.
- (ц) за опције на акције извршене у току периода, пондерисани просек цене акције на датум извршења. Уколико су опције извршаване редовно током периода, ентитет може уместо тога обелоданити пондерисани просек цене акције током периода;
- (д) за опције на акције неизмирене на крају периода, распон извршених цена и пондерисани просек за преостали рок трајања уговора. Ако је распон извршених цена велик, неизмирене опције се поделе на распоне који имају смисла за одређивање броја и времена додатних акција које се могу емитовати и готовине која се може добити по извршењу ових опција.

46 Ентитет обелодањује информације које корисницима финансијских извештаја омогућавају да разумеју на који је начин утврђена фер вредност добара или услуга, или како је утврђена фер вредност додељених инструмената капитала у току периода.

47 Уколико је ентитет одмерио фер вредност добара или услуга добијених као индиректну накнаду за инструменте капитала ентитета, позивањем на фер вредност додељених инструмената капитала, како би се испунио принцип из параграфа 46, ентитет обелодањује барем следеће:

- (а) за опције на акције додељене у току периода, пондерисани просек фер вредности ових опција на датум одмеравања и информације о начину утврђивања те фер вредности, укључујући следеће:
- (i) модел формирања цена опције који је коришћен и додаци том моделу, укључујући пондерисани просек цене акције, реализовану цену, очекивани ризик, рок трајања опције, очекиване дивиденде, камату без ризика и друге додатке овом моделу, укључујући и метод који је коришћен као и претпоставке начињене у циљу испуњења очекиваног ранијег извршења;
 - (ii) како је утврђена очекивана променљивост, укључујући и објашњење мере у којој се очекивана променљивост заснива на променљивости која се јављала у прошлим периодима; и

- (iii) да ли су и на који начин остале карактеристике додељене опције садржане у одмеравању фер вредности, као што су то услови тржишта.
- (б) за остале инструменте капитала додељене у току периода (то јест изузимајући опције на акције), број и пондерисани просек фер вредности ових инструмената капитала на датум вршења мерења, и информације о начину на који је та фер вредност одмерена, укључујући следеће:
- (i) уколико фер вредност није одмерена на основу јасне тржишне цене, како је она утврђена;
- (ii) да ли су и како очекиване дивиденде садржане у одмеравању фер вредности; и
- (iii) да ли су и како остале карактеристике додељених инструмената капитала садржане у одмеравању фер вредности.
- (ц) за споразуме плаћања на основу акција који су модификовани у току периода:
- (i) објашњење модификација;
- (ii) додељена инкрементална (увећана) фер вредност (као резултат ових модификација); и
- (iii) информације о начину на који је одмерена ова додељена инкрементална фер вредност, у складу са захтевима претходно датим под (а) и (б), где је то применљиво.
- 48 Уколико је ентитет директно одмеравао фер вредност добара или услуга добијених током периода, ентитет обелодањује начин на који је та фер вредност утврђена, на пример да ли је одмеравање фер вредности вршено по тржишној цени за та добра или услуге.
- 49 Уколико је ентитет оповргао претпоставку из параграфа 13, та чињеница се обелодањује и даје се објашњење разлога из ког је та претпоставка оповргнута.
- 50 Ентитет обелодањује информације која корисницима финансијских извештаја омогућавају да спознају ефекат трансакција плаћања на основу акција на добитак или губитак ентитета за тај период као и ефекат на финансијску позицију ентитета.**
- 51 Да би се испунио принцип из параграфа 50, ентитет обелодањује барем следеће:
- (а) укупни расход који је признат за тај период настао у трансна основу акција плаћања на основу акција код којих се добијена добра или услуге нису квалификовале да буду признате као средства и због тога су одмах биле признате као расход, укључујући одвојено обелодањивање за тај део укупног расхода настао из трансакција које су обрачунаване као трансакције плаћања на основу акција засноване на капиталу;
- (б) за трошкове настале у трансна основу акција плаћања на основу акција:
- (i) укупну књиговодствену вредност на крају периода; и
- (ii) укупну унутрашњу вредност обавеза на крају периода за које је својствено то да је друга уговорна страна пре истека периода стекла право измирења у готовини или другим средствима (на пример, додељена права на пораст вредности акција).
- 52 Уколико информације за које се тражи обелодањивање у оквиру овог стандарда не задовољавају принципе у параграфима 44, 46 и 50, ентитет обелодањује те додатне информације уколико је потребно како би се ти принципи задовољили. На пример, ако је ентитет класификовао било које трансакције плаћања на основу акција као измирене у капиталу у складу са параграфом 33Ф, ентитет треба да обелодани процену износа који очекује да пренесе пореским властима како би измирио пореску обавезу запосленог када је неопходно да се корисници обавесте о будућим ефектима токова готовине који су у вези са аранжманима плаћања на основу акција.

Прелазне одредбе

- 53 Код трансакција плаћања на основу акција заснованих на капиталу, ентитет примењује овај IFRS за додељивања акција, опција на акције или друге инструменте капитала који су додељени после 7. новембра 2002. а још увек нису извршена додељивања на датум ступања на снагу овог IFRS.
- 54 Ентитет се подстиче, али се од њега не захтева да примењује овај IFRS на друга додељивања инструмената капитала уколико је ентитет јавно обелоданио фер вредност ових инструмената капитала, утврђену на датум одмеравања.

- 55 За сва додељивања инструмената капитала код којих се овај IFRS примењује, ентитет би поново утврђује упоредне информације и, где се то може учинити, коригује првобитни износ нераспоређене добити за најранији период за који се врши презентација.
- 56 За сва додељивања капитала, код којих се овај IFRS не примењује (на пример инструменти капитала додељени на дан 7. новембра 2002. или раније), ентитет без обзира на то обелодањује информације које се параграфима 44 и 45 захтевају.
- 57 Уколико после датума ступања на снагу овог IFRS ентитет модификује услове додељивања инструмената капитала код којих овај IFRS није био примењен, ентитет би без обзира на то примењује параграфе 26–29 при обрачунавању било каквих модификација.
- 58 За обавезе настале у трансна основу акција плаћања акција који постоје на дан ступања на снагу овог IFRS, ентитет примењује овај IFRS ретроспективно. За ове обавезе, ентитет поново утврђује упоредне податке, укључујући кориговање првобитног износа нераспоређене добити у најранијем периоду у ком је извршена презентација за који су упоредни подаци поново утврђени, осим што се од ентитета не захтева да поново утврди упоредне податке уколико се та информација односи на период или датум пре 7. новембра 2002.
- 59 Ентитет се подстиче, али се од њега не захтева, да овај IFRS примени ретроактивно за остале обавезе настале у трансна основу акција плаћања на основу акција, на пример, за обавезе које су измирене у току периода за који је упоредни податак дат.
- 59А Ентитет примењује измене у параграфима 30-31, 33-33Х и Б44А-Б44Ц како је наведено у наставку. Претходни периоди не треба да се поново исказују.
- (а) Измене у параграфима Б44А-Б44Ц примењују се само на модификације које се јављају на датум прве примене ових измена или касније.
- (б) Измене у параграфима 30-31 и 33-33Д примењују се на трансакције плаћања на основу акција које нису стечене на дан када ентитет први пут примењује измене и то на трансакције плаћања на основу акција са датумом доделе који је исти као датум када ентитет први пут примењује измене или је каснији од тог датума. За трансакције плаћања на основу акција које нису стечене, а које су одобрене пре датума када ентитет први пут примењује измене, ентитет поново треба да одмери обавезу на тај датум и да призна ефекат поновног одмеравања у почетној нераспоређеној добити (или осталим компонентама капитала, по потреби) за извештајни период у коме се први пут примењују ове измене.
- (ц) Измене у параграфима 33Е-33Х и измене параграфа 52 примењују се на трансакције плаћања на основу акција које нису стечене (или су стечене, али нису извршене), на датум када ентитет прво примењује амандмане и то на трансакције плаћања на основу акција са датумом додељивања који је исти као датум када ентитет први пут примењује ове измене или је каснији од тог датума. За трансакције плаћања на основу акција (или њихове компоненте) које нису стечене (или су стечене али нису извршене), а које су раније биле класификоване као плаћања на основу акција која су измирена у готовини, али сада су класификоване као измирене у капиталу у складу са изменама, ентитет треба да поново класификује књиговодствену вредност обавезе по основу плаћања на основу акција у капиталу на датум прве примене измена.
- 59Б Без обзира на захтеве у параграфу 59А, ентитет може да примени измене у параграфу 63Д ретроспективно, у складу са прелазним одредбама из параграфа 53-59 овог стандарда, у складу са стандардом IAS 8 *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке* ако и само ако је то могуће без коришћења претходног искуства. Ако ентитет одабере ретроспективну примену, мора то да уради за све измене које су обухваћене у *Класификацији и одмеравању трансакција плаћања на основу акција* (измене стандарда IFRS 2).

Датум ступања на снагу

- 60 Ентитет примењује овај IFRS за годишње периоде који почињу 1. јануара 2005. године или касније. Ранија примена се подстиче. Ако ентитет примењује овај IFRS за период који почиње пре 1. јануара 2005. године, он обелодањује ту чињеницу.
- 61 Објављивањем IFRS 3 (ревидиран 2008.) и *Побољшања IFRS* у априлу 2009. године измењен је параграф 5. Ентитет примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јула 2009. године или касније. Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет буде примењивао IFRS 3 (ревидиран 2008. године) за неки ранији период, примењиваће и измену за тај ранији период.
- 62 Ентитет примењује следеће измене ретроактивно у годишњим периодима који почињу 1. јануара 2009. године или касније:

- (a) захтеве у параграфу 21А за поступак са другим условима стицања;
- (б) ревидиране дефиниције ‘стицања’ и ‘услова стицања’ у Прилогу А;
- (ц) измене у параграфима 28 и 28А везане за поништавања.

Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет буде примењивао те измене за неки период који почиње пре 1. јануара 2009., обелоданиће ту чињеницу.

- 63 Ентитет ретроспективно примењује следеће измене из *Групних трансакција плаћања на основу акција заснованим на готовини* издатим у јуну 2009. године, у складу са прелазним одредбама из параграфа 53–59, као и IAS 8 за годишње периоде који почињу 1. јануара 2010. године или касније:
- (a) измена параграфа 2, брисање параграфа 3 и додавање параграфа 3А и 43А–43Д и параграфа Б45, Б47, Б50, Б54, Б56–Б58 и Б60 у Прилогу Б, везано за рачуноводствено обухватање трансакција између ентитета унутар групе.
 - (б) ревидиране дефиниције у Прилогу А за следеће термине:
 - трансакције плаћања на основу акција измирене у готовини,
 - трансакције плаћања на основу акција измирене у капиталу,
 - аранжмани плаћања на основу акција, и
 - трансакција плаћања на основу акција.

У случају да информације неопходне за ретроспективну примену нису доступне, ентитет ће у својим појединачним или индивидуалним финансијским извештајима укључити износе који су претходно признати у консолидованим финансијским извештајима групе. Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет буде примењивао те измене за неки период који почиње пре 1. јануара 2010., обелоданиће ту чињеницу.

- 63А Објављивањем IFRS 10 *Консолидовани финансијски извештаји* и IFRS 11 у мају 2011. године, измењен је параграф 5 и Прилог А. Ентитет примењује те измене када примењује IFRS 10 и IFRS 11.
- 63Б Објављивањем *Циклуса годишњих побољшања 2010-2012*, у децембру 2013. године, измењени су параграфи 15 и 19. У Прилогу А, измењене су дефиниције „услова стицања“ и „услова тржишта“, а додате су дефиниције „услова извршења“ и „услова услуга“. Ентитет треба проспективно да примењује ове измене на трансакције плаћања на основу акција за које је датум додељивања 1. јули 2014. или касније. Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет примењује ове измене за ранији период, треба да обелодани ту чињеницу.
- 63Ц Објављивањем стандарда IFRS 9, у јулу 2014. године, измењен је параграф 6. Ентитет треба да примењује ове измене када примењује IFRS 9.
- 63Д Објављивањем Класификације и одмеравања трансакција плаћања на основу акција (измене стандарда IFRS 2), у јуну 2016. године, измењени су параграфи 19, 30–31, 33, 52 и 63 додати параграфи 33А–33Х, 59А–59Б, 63Д и Б44А–Б44Ц и наслови који се односе на њих. Ентитет треба да примењује ову измене за годишње периоде који почињу на дан 1. јануар 2018. и касније. Ранија примена је дозвољена. Ако ентитет примењује ове измене за ранији период, ентитет треба да обелодани ту чињеницу.
- 63Е *[Овај параграф се односи на измене које још нису ступиле на снагу и стога није укључен у овом издању.]*

Повлачење Тумачења

- 64 *Групе трансакције плаћања на основу акција засноване на готовини* издато у јуну 2009. године, замењује IFRIC 8 *Делокруг IFRS 2* и IFRIC 11 *IFRS 2—Групе трансакције и трансакције са сопственим на основу акција*. Измене које су направљене у том документу обухватају претходне захтеве утврђене у IFRIC 8 и IFRIC 11, као што следи:
- (a) измене параграфа 2 и додаток параграфа 13А, везано за рачуноводствено обухватање трансакција у којима ентитет не може посебно да идентификује неку или сва добијена добра или услуге. Ово тумачење ступа на снагу за годишње периоде који почињу 1. маја 2006. године или касније;
 - (б) додаток параграфа Б46, Б48, Б49, Б51–Б53, Б55, Б59 и Б61 у Прилогу Б, везано за рачуноводствено обухватање трансакција између ентитета у групи. Ови захтеви ступају на снагу за годишње периоде који почињу 1. марта 2007. године или касније.

Ти захтеви су примењени ретроспективно у складу са захтевима IAS 8, који је предмет прелазних одредаба IFRS 2.

Прилог А

Дефиниције

Овај прилог је саставни део овог IFRS.

трансакције плаћања на основу акција засноване на готовини	Трансакција плаћања на основу акција у којој ентитет стиче производе или услуге уз обавезу преноса готовине или других средстава добављачу производа или услуга у износу заснованом на цени (или вредности) инструмената капитала (укључујући и акције или опције на акције) ентитета или другог ентитета у групи.
запослени и други који пружају сличне врсте услуга	Лица која пружају личне услуге ентитету и или: а) се лица у законске и пореске сврхе сматрају запосленим б) лица раде за ентитет под његовом управом на исти начин као и лица која се сматрају запосленима у законске и пореске сврхе или ц) су пружене услуге сличне услугама које пружају запослени. На пример, термин обухвата све руководиоце, то јест, лица надлежна и одговорна за планирање, управљање и контролу рада ентитета, укључујући и руководиоце који немају извршна овлашћења.
инструмент капитала	Уговор којим се доказује резидуално учешће у средствима ентитета након одбијања свих његових обавеза. ⁵
додељени инструмент капитала	Право (условно или безусловно) на инструмент капитала ентитета које је пренето на другу страну сходно аранжману плаћања на основу акција .
трансакција плаћања на основу акција заснована на капиталу	Трансакција плаћања на основу акција у којој ентитет (а) добија добра или услуге као накнаду за сопствене инструменте капитала (укључујући акције или опције на акције), или (б) добија добра или услуге, али нема обавезу да измири трансакцију према добављачу.
фер вредност	Износ за који се средство може разменити, обавеза измирити или додељени инструмент капитала разменити између обавештених, вољних страна у оквиру независне трансакције.
датум додељивања	Датум на који ентитет и друга страна (укључујући запосленог) закључе споразум плаћања на основу акција , а то је кад да ентитет и друга страна на исти начин прихватају услове споразума. На датум додељивања ентитет даје другој страни право на готовину, друга средства или инструменте капитала ентитета, уз услов да се прецизирани услови стицања , уколико их, има испуне. Уколико је тај споразум предмет процеса одобравања (на пример од стране акционара) датум додељивања је датум када се то одобрење добије.
унутрашња вредност	Разлика између фер вредности акција на коју друга страна има (условно или безусловно) право уписивања или право примања и цене (уколико је има) плаћања ових акција која се захтева од друге стране (или ће се захтевати). На пример, опција на акције са извршном ценом од 15 н.ј., ⁶ за акцију са фер вредношћу од 20 н.ј. има унутрашњу вредност од 5 н.ј.
услови тржишта	Услови извршења од којих зависи цена извршења, стицање или реализација инструмента капитала , а односи се на тржишну цену (или вредност) инструмента капитала ентитета (или инструмента капитала другог ентитета исте групе) као што је: (а) постизање утврђене цене акције или утврђеног износа унутрашње вредности

⁵ Концептуални оквир за финансијско извештава дефинише обавезу као садашњу обавезу ентитета која је последица прошлих догађаја поводом чијег измирења се очекује да ће доћи до одлива ресурса који садрже економске користи из ентитета (тј. одлив готовине или других средстава ентитета).

⁶ У овом стандарду монетарни износи се означавају као “новчане јединице” (н.ј.).

опције на акције; или

- (б) постизање утврђеног циља који је заснован на тржишној цени (или вредности) **инструмената капитала** ентитета (или инструмената капитала другог ентитета исте групе) у односу на индекс тржишних цена **инструмената капитала** других ентитета.

Услов тржишта захтева од друге стране да заврши одређени период услуге (**услов услуге**); захтев у погледу услуге може да буде експлицитан или имплицитан.

датум одмеравања Датум на који се врши одмеравање **фер вредности** додељених **инструмената капитала** у сврху IFRS 2. За трансакције са **запосленима и другима који пружају сличне услуге**, датум одмеравања је **датум додељивања**. За трансакције са странама које не представљају запослене (ни оне који пружају сличне услуге) датум одмеравања је датум на који ентитет добије добра или друга страна пружа услугу.

услов извршења Услов стицања за који је неопходно:

- (а) да друга страна заврши одређени период услуге (**услов услуге**); захтев у погледу услуге може да буде експлицитан или имплицитан; и
- (б) да постоји специфични циљ(еви) извршења који треба да се испуни пружањем захтеване услуге из (а)

Период испуњавања циља(ева) извршења:

- (а) не треба да се настави по истеку периода услуге; и
- (б) може да почне пре периода услуге под условом да датум почетка циља извршења не претходи у значајној мери периоду услуге

Циљ извршења се дефинише упућивањем на:

- (а) пословање (или активности) самог ентитета или на пословање или активности другог ентитета у истој групи (то јест, услов који није услов тржишта); или
- (б) цену (или вредност) **инструмената капитала** ентитета или инструмената капитала другог ентитета исте групе (укључујући акције и **опције на акције**) (то јест, **услов тржишта**)

Циљ извршења може да се односи на извршење ентитета у целини или једног његовог дела (или дела групе), као што је одељење или запослени појединац.

поновно додељивање Обележје које обезбеђује аутоматско додељивање додатних **опција на акције**, увек кад имацац опције искористи претходно додељене опције коришћењем акција ентитета, а не готовине, како би задовољио извршну цену.

додатне опције на акције Нова **опција на акције** која се додељује када се акција искористи за испуњавање извршне цене претходне **опције на акције**.

услов услуге **Услов стицања** који захтева да друга страна заврши одређени период услуге током ког се услуге пружају ентитету. Ако друга страна, без обзира на разлог, престане да пружа услугу током **периода стицања**, није успела да испуни услов. Није погрешно да постоји циљ извршења да би услов услуге био испуњен.

споразум плаћања на основу акција Споразум између ентитета (или другог ентитета групе⁷ или акционара ентитета групе) и друге стране (укључујући и запосленог) која даје право другој страни да прими

- (а) готовину или друга средства ентитета за износе који су засновани на цени (или вредности) **инструмената капитала** (укључујући и акције или **опције на акције**) ентитета или другог ентитета у групи, или
- (б) **инструменте капитала** (укључујући и акције или **опције на акције**) ентитета или другог ентитета у групи,

уз услов да су прецизирани **услови стицања**, уколико их има, испуњени.

⁷ “Група” се дефинише у Прилогу А у IFRS 10 *Консолидовани финансијски извештаји* као “матични ентитет и његови зависни ентитети” из перспективе крајњег матичног ентитета извештајног ентитета.

транзакција плаћања на основу акција	<p>Транзакција плаћања на основу акција у којој ентитет</p> <p>(а) добија добра или услуге од добављача тих добара или услуга (укључујући и запослене) у оквиру споразума плаћања на основу акција, или</p> <p>(б) преузима обавезу за измирење трансакције према добављачу у оквиру споразума плаћања на основу акција, када други ентитет у групи прима та добра или услуге.</p>
опција на акције	Уговор који носиоцу даје право, али не и обавезу, да упише акције ентитета по фиксној или одредивој цени током дефинисаног временског периода.
стицање	Добити право. Сходно споразуму плаћања на основу акција , право друге стране да прими готовину, друга средства или инструменте капитала ентитета се стиче када право друге стране више не зависи од испуњавања било којих услова стицања .
услови стицања	Услови који одређују да ли ентитет прима услуге на основу којих друга страна има право да прима готовину, друга средства или инструменте капитала ентитета, према споразуму о плаћању на основу акција . Услови стицања су или услови везани за пружања услуга или услови везани за извршење. Услови везани за пружање услуга од друге стране захтевају да у прецизираном периоду пружа услугу. Услови везани за извршење од друге стране захтевају да у прецизираном периоду пружа услугу и да оствари постављене циљеве извршења. (као што је утврђени раст добити ентитета у току једног утврђеног временског периода). Услов везан за извршење мора подразумевати и услов тржишта .
период стицања	Период у коме треба испунити све услове стицања у оквиру споразума плаћања на основу акција .

Прилог Б

Упутство за примену

Овај прилог је саставни део овог IFRS.

Процењивање фер вредности додељених инструмената капитала

- Б1 У параграфима Б2 до Б41 овог прилога се обрађује одмеравање фер вредности додељених акција и опција на акције, уз нагласак на прецизиране услове који су уобичајена карактеристика додељивања акција или опција на акције запосленима. Дакле, та обрада није исцрпна. Осим тога, како се питање процене о коме је претходно било речи усредсређује на акције и опције на акције додељене запосленима, претпоставља се је фер вредности ових акција или опција на акције одмерена на датум додељивања. Међутим, многа питања процене (на пример, одређивање очекиване променљивости) такође имају примену у контексту процењивања фер вредности акција или опција на акције додељених другим уговорним странама које нису запослене у ентитету, на датум када ентитет добија добра или друга страна пружа услуге.

Акције

- Б2 Код акција додељених запосленима, фер вредности акција се одмерава по тржишној цени акција ентитета (или процењеној тржишној цени, уколико се на основу акција ентитета не тргује јавно), коригованој да би се обухватили услови под којима су акције додељене (осим за услове стицања који нису укључени у одмеравање фер вредности, а у складу са параграфима 19–21).
- Б3 На пример, уколико запослени нема право да прима дивиденде у току периода стицања, овај фактор ће бити узет у обзир приликом процењивања фер вредности додељених акција. Слично томе, уколико акције подлежу ограничењима приликом преноса после датума стицања, и овај фактор ће се узети у обзир, али само у оној мери у којој ограничења после датума стицања имају утицаја на цену коју ће обавештени, вољни учесници на тржишту платити за ту акцију. На пример, ако се на основу акција активно тргује на развијеном и ликвидном тржишту, ограничења преноса после стицања могу имати мали, или никакав, утицај на цену коју ће обавештени, вољни учесници на тржишту платити за ту акцију. Ограничења преноса или друга ограничења која постоје у току периода стицања неће се узимати у обзир при процењивању фер вредности додељених акција на датум додељивања, зато што ова ограничења потичу од постојања услова стицања, који се узимају у обзир у складу са параграфима 19–21.

Опције на акције

- Б4 За опције на акције додељене запосленима, у многим случајевима нису доступне тржишне цене, зато што су додељене опције подложне условима који се не примењују код опција којима се тргује. Уколико опције са којима се тргује под сличним условима не постоје, фер вредност додељених опција се процењује примењивањем модела формирања цена опције.
- Б5 Ентитет разматра факторе које ће обавештени, вољни учесници на тржишту такође разматрати при одабиру модела формирања цена опције и његове примене. На пример, многе опције запослених имају дуг рок, и обично су извршиве у току периода од датума стицања до краја рока трајања опције, и често се рано извршавају. Ове факторе треба размотрити приликом процењивања фер вредности опција на датум додељивања. За многе ентитете, ово може представљати препреку у коришћењу “Black-Scholes-Merton” формуле, која не дозвољава могућност извршења пре краја рока трајања опције и према којој се не морају адекватно рефлектовати ефекти очекиваног раног извршења. Такође се не допушта могућност да очекивана променљивост и други инпуту моделу могу варирати у току рока трајања опције. Међутим, код опција на акције са релативно кратким периодом важења уговора, или опција које морају бити извршене у кратком периоду после датума стицања, претходно утврђени фактори могу бити непримењиви. У тим случајевима, “Black-Scholes-Merton” формула може дати вредност суштински исту као и у случају флексибилнијег модела формирања цена опције.
- Б6 Сви модели формирања цена опције узимају у обзир бар следеће факторе:
- (а) извршну цену опције;

- (б) рок трајања опције;
 - (ц) актуелну цену основних акција;
 - (д) очекивану променљивост цене акција;
 - (е) дивиденде очекиване од акција (уколико је то адекватно); и
 - (ф) каматну стопу без ризика за рок трајања опције.
- Б7 Такође треба узети у обзир и остале факторе које ће обавештени, вољни учесници на тржишту разматрати приликом одређивања цене (изузев услова стицања и додатних опција на акције који се не обухватају при одмеравању фер вредности, а у складу са параграфима 19–22).
- Б8 На пример, обично се додељена опција на акције запосленом не може извршити у току прецизираних периода (на пример, у току периода стицања или у току периода који дефинишу тела за регулисање хартија од вредности). Овај фактор се узима у обзир ако би у супротном претпоставка примењеног модела формирања цене опције била могућност извршења опција у било ком тренутку у току њеног рока трајања. Међутим, уколико ентитет користи модел формирања цена опција којим се процењују опције које се могу извршити само на крају рока трајања опције, не захтева се кориговање за немогућност њиховог извршења у току периода стицања (или у току других периода током рока трајања опције), зато што тај модел претпоставља да опције не могу бити извршене у току ових периода.
- Б9 Слично томе, још један фактор уобичајен у случају опција на акције запослених јесте могућност ранијег извршења опције, на пример, из разлога што се не може извршити слободан трансфер опције, или зато што запослени мора извршити све додељене опције по престанку запослења. Ефекте очекиваног ранијег извршења треба узети у обзир сходно параграфима Б16–Б21.
- Б10 Фактори које обавештени, вољни учесници на тржишту неће разматрати приликом одређивања цене опција на акције (или другог инструмента капитала) неће се ни узимати у обзир приликом процењивања фер вредности додељених опција на акције (или других инструмената капитала). На пример, у случају додељених опција запосленима, фактори који утичу на вредност опције само из перспективе запосленог појединца нису релевантни приликом процењивања цене коју ће одредити обавештени, вољни учесник на тржишту.

Улазне информације за моделе формирања цене опције

- Б11 Приликом процењивања очекиване променљивости основних акција и њихових дивиденди, циљ су приближна очекивања која би се одражавала на актуелном тржишту или преговараној цени размене опција. Слично томе, када се процењују ефекти ранијег извршавања опција на акције запосленог, циљ је приближна процена очекивања стране изван ентитета али са могућношћу приступа детаљним информацијама о претходним извршавањима запослених, на основу информација које су расположиве на датум додељивања.
- Б12 Често је вероватно да ће постојати читав распон оправданих очекивања будуће променљивости, дивиденди и извршавања. Ако је тако, требало израчунати очекивану вредност, пондерисањем сваког износа у датом распону одговарајућом вероватноћом појаве.
- Б13 Очекивања везана за будућност се обично заснивају на искуству и модификују уколико је реално очекивати да ће се будућност разликовати од прошлости. У неким околностима, фактори који се могу утврдити могу указивати да је неприлагођено искуство из прошлости релативно непоуздана назнака будућих догађаја. На пример, уколико ентитет који има две врло различите линије пословања отуђи ону која је била значајно мање ризична од друге, променљивост у прошлости не мора бити најбоља информација на којој треба базирати оправдана очекивања везана за будућност.
- Б14 У другим околностима, информације о прошлим догађајима могу бити недоступне. На пример, тек котирани ентитети ће имати мало, или нимало, података о променљивости њихових цена акција у прошлости. О некотираним и тек котираним ентитетима ће се говорити касније.
- Б15 Све у свему, ентитет не треба да једноставно заснива процене непроменљивости, извршавања и дивиденди на информацијама о прошлим догађајима без разматрања мере у којој се очекује да ће се будућних догађаја моћи предвидјати на основу прошлости.

Очекивано раније извршавање

- Б16 Запослени често извршавају опције на акције раније, из различитих разлога. На пример, опције на акције запослених су обично непреносиве. Због тога запослени често раније извршавају опције на акције зато што је то једини начин да запослени остваре наплату своје позиције. Такође се од

запослених којима се прекине радни однос обично захтева да изврше све додељене опције у оквиру кратког временског периода, или ће у противном опције на акције престати да важе. Овај фактор је такође узрок ранијег извршавања опција на акције запослених. Други фактори који су узрок ранијег извршења су спречавање ризика и недостатак диверсификације имовине.

- Б17 На који начин ће се ефекти очекиваног раног извршавања узети у обзир зависи од тога који модел формирања цена опције је примењен. На пример, очекивано раније извршење могло би се узети у обзир коришћењем процене очекиваног рока опције (који, у случају опције на акције запосленог, представља временски период од датума додељивања до датума када се очекује извршавање опције) као улазне информације за модел формирања цене опције (на пример, “Black–Scholes–Merton” формула). Или се очекивано раније извршавање може унети у биноминални модел или сличан моделу формирања цена опције у ком се као улазна информација користи рок трајања уговора.
- Б18 Фактори које треба размотрити приликом процењивања ранијег извршења обухватају:
- (а) трајање периода стицања, зато што се опција на акције обично не може извршити пре краја периода стицања. Због тога се одређивање импликација процене очекиваног ранијег извршавања заснива на претпоставци да ће опције бити стечене. О импликацијама услова додељивања говори се у параграфима 19–21.
 - (б) просечно време током ког су сличне опција остајале ненаплаћене у прошлости.
 - (ц) актуелну цену основних акција. Искуство може указивати на тежњу запослених да изврше опције у тренутку када цена акције достигне одређени ниво изнад извршне цене.
 - (д) положај запосленог у хијерархији организације. На пример, искуство може указивати на то да запослени на вишем степену хијерархије у организацији теже каснијем извршавању опција него запослени на нижим функцијама (што се даље разматра у параграфу Б21).
 - (е) очекивану променљивост основних акција. У просеку, запослени могу имати тежњу да изврше опције на акције са већим степеном променљивости раније него када су у питању акције са мањим степеном променљивости.
- Б19 Као што је речено у параграфу Б17, ефекти ранијег извршавања могли би се узети у обзир коришћењем претпоставке очекиваног рока трајања опције као улазне информације за модел формирања цена опција. Приликом процењивања очекиваног рока трајања опција на акције додељених групи запослених, ентитет би ту процену могао заснивати на адекватно одређеном просечном очекиваном року трајања за целу групу запослених или за подгрупе запослених у оквиру те групе, а на основу детаљнијих података о досадашњем извршавању када су у питању ти запослени (о чему ће касније бити речи).
- Б20 Подела додељених опција у групе запосленима са релативно хомогеним начином претходног извршавања ће вероватно бити важна. Вредност опције није линеарна функција рока опције; вредност се повећава смањеном брзином уколико се продужава рок. На пример, ако су све друге претпоставке једнаке, иако је опција на две године вреднија од опције на једну годину, она није двоструко вреднија. То значи да прорачунавање процене вредности опције само на основу утврђеног просечног рока трајања који укључује много различитих појединачних рокова трајања може дати преувеличану процену укупне фер вредности додељених опција на акције. Ове преувеличане процене ће бити умањене уколико се додељене опције поделе у групе, од којих свака има релативно мали распон рока трајања у оквиру утврђеног просечног рока трајања.
- Б21 Слична разматрања се врше и при коришћењу биноминалног или сличног модела. На пример, искуство ентитета који додељује опције свим запосленима на свим нивоима хијерархије у ентитету може указивати да највиши руководиоци да своје опције задрже дуже него средњи руководиоци, а да запослени на нижим функцијама теже ранијем извршавању својих опција више него иједна друга група. Поред тога, запослени који се подстичу или од којих се захтева да задрже минимални износ својих инструмената капитала, укључујући и опције, могу у просеку извршавати опције касније него запослени који не подлежу овој одредби. У оваквим ситуацијама подела опција по групама прималаца са релативно хомогеним претходним извршавањем имаће за резултат једну тачнију процену укупне фер вредности додељених опција на акције.

Очекивана променљивост

- Б22 Очекивана променљивост је износ очекиване флукуације цене у току неког периода. Мера променљивости које се користи у моделима формирања цена опције је годишња стандардна девијација континуирано утврђених стопа приноса на акцију током једног временског периода. Променљивост се обично исказује на годишњем нивоу и компаративна је без обзира на временски период који је узет при обрачуну, на пример, дневна, недељна или месечна проучавања цена.

- Б23 Стопа приноса (која може бити позитивна или негативна) на акцију за један период показује колико је један акционар имао користи од дивиденди и повећања (или смањења) цене акције.
- Б24 Очекивана годишња променљивост акције је распон у оквиру ког се очекује да ће континуирано утврђена годишња стопа приноса падати током приближно две трећине времена. На пример, рецимо да акција са очекиваном континуираном утврђеном стопом приноса од 12% има променљивост од 13%, што значи да ће вероватноћа да ће стопа приноса на акцију за једну годину бити између -18% (12%-30%) и 42% (12%+30%) што је у просеку две трећине. Уколико је цена акције на почетку године 100 н.ј. и дивиденде још нису исплаћене, очекује се да ће цена акције на крају године бити између н.ј. 83,53 ($100 \text{ н.ј.} \times e^{-0,18}$) и 152,20 н.ј. ($100 \text{ н.ј.} \times e^{0,42}$) у просеку две трећине времена.
- Б25 Фактори које треба разматрати приликом процењивања очекиване променљивости обухватају:
- подразумевану (очекивану) променљивост опција на акције којима се тргује за акције ентитета, или других инструмената ентитета којима се тргује а који укључују карактеристике опције (као што је на пример конвертибилни дуг), уколико их има.
 - променљивост цене акције током најскоријег протеклог временског периода која је обично сразмерна очекиваном року опције (узимајући у обзир преостали рок важења уговора о опцији и ефекте очекиваног ранијег извршавања).
 - дужину временског периода током ког се на основу акција ентитета јавно трговало. Тек котирани ентитет је могао имати велику променљивост у претходном периоду, у поређењу са сличним ентитетима која су раније котирана. Даља упутства по питању тек котираних ентитета се дају у наредном тексту.
 - тенденција променљивости да се врати средњој вредности, тј. дугорочној просечној вредности, и други фактори који указују на очекивану будућу променљивост могу се разликовати од променљивости у прошлости. На пример, уколико је цена акције неког ентитета била изузетно променљива у току једног утврђеног временског периода услед неуспешног преузимања или знатног реструктурирања, тај период се може изузети при прорачуну просечне годишње променљивости у претходним периодима.
 - адекватне и правилне интервале за проучавање цена. Проучавање цена треба да буде доследно из периода у период. На пример, ентитет може користити закључну цену за сваку недељу или највишу цену за ту недељу, али не треба користити закључну цену за неке недеље, а највишу цену за друге недеље. Такође, проучавање цена треба да буде изражено у истој валути у којој су изражене и извршне цене.

Тек котирани ентитети

- Б26 Као што је речено у параграфу Б25, ентитет треба да узме у обзир променљивост цене акције током протеклог најскоријег периода који је обично сразмеран очекиваном року опције. Уколико тек котирани ентитет нема довољно информација о променљивости у прошлости, ипак требало да израчунава променљивост у прошлости за најдужи период за који су доступни подаци о активностима трговања. Такође би могао разматрати променљивост у прошлости сличних ентитета пратећи упоредне периоде у њиховом трајању. На пример, ентитет који се котира тек једну годину и додељује опције са просечно очекиваним роком трајања од пет година, могао би разматрати образац и степен променљивости у прошлости ентитета у истој врсти делатности током првих шест година у којима се јавно трговало на основу акција тих ентитета.

Некотирани ентитети

- Б27 Некотирани ентитет неће имати информације о прошлим догађајима које би разматрао приликом процењивања очекиване променљивости. Уместо тога, у следећем тексту ће се говорити о неким факторима који би се могли разматрати.
- Б28 У неким случајевима, некотирани ентитет који редовно емитује опције или акције запосленима (или другим странама) може направити интерно тржиште за своје акције. Променљивост ових цена акција се може узети у обзир приликом вршења процене очекиване променљивости.
- Б29 Осим тога, ентитет може разматрати променљивост у прошлости или очекивану променљивост сличних котираних ентитета, код којих су доступне информације о цени акција или опција, и то користити при процени очекиване променљивости. То би било адекватно да је ентитет вредност својих акција заснивао на цени акција сличних котираних ентитета.
- Б30 Уколико ентитет процену вредности својих акција није засновао на цени акција сличних котираних ентитета, и уместо тога је користио другу методологију процене за одређивање вредности својих

акција, ентитет би могао да дође до процене очекиване променљивости која је конзистентна са методологијом процене. На пример, ентитет може да одреди вредност својих акција на основу нето имовине или зарада. Могао би да узме у обзир очекивану променљивост тих вредности нето имовине или зарада.

Очекиване дивиденде

- Б31 Да ли очекиване дивиденде треба узети у обзир приликом одмеравања фер вредности додељених акција или опција зависи од тога да ли друга уговорна страна има право на дивиденде или еквиваленте дивиденди.
- Б32 На пример, уколико су запосленима додељене опције и уколико они имају право на дивиденде на основне акције или еквиваленте дивиденди (што се може наплатити у готовини или искористити за смањивање извршне цене) у периоду између датума додељивања и датума извршења, додељене опције треба одмеравати као да се дивиденде неће исплаћивати на основне акције, то јест, да инпут за очекиване дивиденде треба да буде нула.
- Б33 Слично томе, када се изврши процена фер вредности акција додељених запосленима на датум додељивања, не захтева се кориговање за очекиване дивиденде уколико запослени има право да добије дивиденде исплаћене у току периода стицања.
- Б34 Супротно томе, уколико запослени немају право на дивиденде или еквиваленте дивиденди у току периода стицања (или пре извршавања, ако је у питању опција), код процене права на акције или опције на датум додељивања треба узети у обзир очекиване дивиденде. То значи да када је фер вредност додељене опције процењена, очекиване дивиденде треба укључити у примену модела формирања цена опције. Када је извршена процена фер вредности додељене акције, та процена би треба да се умањи за садашњу вредност дивиденди чија се исплата очекује током периода стицања.
- Б35 Модели формирања цена опције обично траже очекивани принос од дивиденди. Међутим, ти модели се могу модификовати како би се искористио очекивани износ дивиденди, а не принос. Ентитет може користити или очекивани принос или очекивана плаћања. Ако ентитет користи ово друго, мора разматрати свој образац пораста вредности дивиденди у прошлости. На пример, уколико је начелна политика ентитета повећање дивиденди за по око 3% годишње, процена вредности опције не би требало да претпоставља фиксни износ дивиденди за време рока трајања опције уколико не постоји доказ који ће подржати ову претпоставку.
- Б36 Начелно, претпоставка о очекиваним дивидендама треба да се заснива на јавности доступним информацијама. Ентитет које не исплаћује дивиденде и нема у плану да то уради треба да претпостави нулти принос од дивиденди. Међутим, ентитет који у дужем периоду не исплаћује дивиденде, може очекивати почетак плаћања дивиденди у току очекиваног рока трајања опција на акције његових запослених. Ови ентитети би могли да употребе просек њиховог приноса од дивиденди у прошлости (нула) и средњи принос од дивиденди неке групе која се може узети као адекватно поређење.

Каматна стопа без ризика

- Б37 Обично је каматна стопа без ризика, принос тренутно доступан на државним нула–купонима, у држави у чијој валути је изражена извршна цена, са преосталим роком који је једнак очекиваном року опције која се вреднује (на основу преосталог рока важења уговора о опцији и узимајући у обзир ефекте очекиваног ранијег извршавања). Може бити неопходно да се употреби одговарајућа замена, уколико нема таквих државних купона или околности указују да подразумевани принос на државне нула–купоне није репрезентативан пример каматне стопе без ризика (на пример, у високо инфлаторним економијама). Одговарајућа замена такође треба да се користи уколико учесници на тржишту одреде каматну стопу без ризика коришћењем те замене, а не помоћу подразумеваног приноса државних нула–купона, приликом процењивања фер вредности опције са роком трајања који је једнак очекиваном року трајања опције која се вреднује.

Ефекти структуре капитала

- Б38 Уобичајено је да трећа страна, а не ентитет, продаје опције на акције којима се тргује. Када се ове опције на акције изврше, продавац акција предаје их носиоцу опције. Ове акције су стечене од актуелних носилаца акција. Због тога извршење опција на акције којима се тргује нема ефекат умањења вредности.

- Б39 Насупрот томе, уколико опције на акције продаје ентитет, нове акције се емитују пошто се ове опције на акције изврше (било да су заиста емитоване или су емитоване суштински, ако су акције претходно поново купљене и држане у благајни искоришћене). Рецимо да ће акције бити емитоване по извршној цени а не по текућој тржишној цени на датум извршавања, ово стварно или потенцијално разређивање вредности може довести до смањења цене акције, тако да носилац опције нема тако велики добитак при извршавању као што би имао код сличних опција којима се тргује, а које не умањују цену акције.
- Б40 Да ли ће ово имати значајан ефекат на вредност додељених опција на акције зависи од различитих фактора, као што је број нових акција које ће се емитовати по извршењу опција у поређењу са бројем акција које су већ емитоване. Такође, уколико тржиште већ има очекивања да ће доћи до додељивања опције, тржиште је можда већ узроковало потенцијално разређивање вредности цене акције на дан додељивања.
- Б41 Међутим, ентитет треба да размотри да ли би могући разређујући ефекат вредности будућег извршења додељених опција на акције могао имати утицаја на њихову процењену фер вредност на датум додељивања. Модели формирања цена опција могу бити прилагођени тако да узимају у обзир овај потенцијални ефекат разређивања вредности.

Модификације споразума плаћања на основу акција заснованим на капиталу

- Б42 Параграф 27 захтева да без обзира на било какве модификације услова под којима су додељени инструменти капитала, или поништење или измирење тог додељивања инструмената капитала, ентитет треба да призна барем услуге које су добијене утврђивањем фер вредности инструмената капитала на дан додељивања, осим ако се инструменти капитала не додељују зато што услови додељивања нису испуњени (изузев услова тржишта) као што је то прецизирано на датум додељивања. Поред тога, ентитет треба да призна ефекте модификација који увећавају укупну фер вредност споразума плаћања на основу акција или на други начин користе запосленом.
- Б43 Да би применио захтеве из параграфа 27:
- (а) уколико модификација увећава фер вредности додељених инструмената капитала (на пример умањењем извршне цене), одмерене непосредно пре или после промене, ентитет укључује додељену инкременталну фер вредност приликом утврђивања износа признатог за добијене услуге као накнаду за додељене инструменте капитала. Додељена инкрементална фер вредност представља разлику између фер вредности модификованог инструмента капитала и вредности првобитног инструмента капитала, при чему су обе процењене на датум модификације. Уколико до модификације долази у току периода стицања, додељена инкрементална фер вредност ће се обухватити одмеравањем износа признатим за добијене услуге у току периода од датума модификације па све до датума када се модификовани инструменти капитала стичу, поред износа заснованог на фер вредности првобитних инструмената капитала на датум додељивања, који је признат у току преосталог првобитног периода стицања. Уколико до модификације долази после датума додељивања, додељена инкрементална фер вредност се одмах признаје, или у току периода додељивања уколико се од запосленог захтева да испуни додатни период у пружању услуга пре него што добије безусловно право на те модификоване инструменте капитала.
 - (б) слично томе, уколико модификација доведе до повећања броја додељених инструмената капитала, ентитет укључује фер вредност додатних додељених инструмената капитала, одмерених на датум модификације, у одмеравање износа признатог за услуге добијене као накнада за додељене инструменте капитала, а у складу са захтевима под (а). На пример, уколико до модификације долази у току периода стицања, фер вредност додатних додељених инструмената капитала укључује се у одмеравање износа признатог за услуге добијене у току периода од датума модификације па све до датума када се додељују додатни инструменти капитала, као додатак износу заснованом на фер вредности првобитно додељених инструмената капитала на дан додељивања, за шта је извршено признавање у току преосталог првобитног периода стицања.
 - (ц) уколико ентитет модификује услове стицања на начин који није од користи за запосленог, на пример, скраћивањем периода стицања или модификовањем или додавањем услова извршења (изузев услова тржишта, промене које се обрачунавају у складу са претходним објашњењем под (а)), ентитет не узима у обзир модификоване услове стицања приликом примењивања захтева из параграфа 19–21.

Б44 Поред тога, уколико ентитет модификује рокове или услове додељених инструмената капитала на начин који умањује укупну фер вредност споразума плаћања на основу акција, и који не садржи на други начин користи за запосленог, ентитет, без обзира на то, и даље обрачунава добијене услуге као накнаду за додељене инструменте капитала као да до модификација није ни дошло (изузев за поништење неких или свих додељених инструмената капитала, што ће се обрачунавати у складу са параграфом 28). На пример:

- (а) уколико модификација доводи до смањења фер вредности додељених инструмената капитала, одмерених непосредно пре или после модификације, ентитет неће узети у обзир смањење фер вредности и наставиће са мерењем износа признатог за добијене услуге као накнаду за инструменте капитала на основу фер вредности додељених инструмената капитала на датум додељивања.
- (б) ако модификација смањује број инструмената капитала додељених запосленом, то умањење ће се обрачунавати као поништење тог дела додељивања, у складу са захтевима из параграфа 28.
- (ц) уколико ентитет модификује услове стицања на начин који није користан за запосленог, на пример, продужавањем периода додељивања или модификовањем или додавањем неког услова извршења (изузев услова тржишта, промене које се обрачунавају у складу са претходно реченим под (а)) ентитет неће узети у обзир ове модификоване услове стицања приликом примене захтева из параграфа 19–21.

Рачуноводствено обухватање модификација трансакција плаћања на основу акција којима се мења класификација из измирења у готовини у измирење у капиталу

Б44А Ако су услови трансакције плаћања на основу акција измирене у готовини модификовани тако да је резултат тога да је трансакција постала трансакција плаћања на основу акција измирена у капиталу, трансакција се рачуноводствено обухвата као таква од датума модификације. Конкретно:

- (а) трансакција плаћања на основу акција измирена у капиталу одмерава се на основу фер вредности инструмената капитала одобрених на датум модификације. Трансакција плаћања на основу акција измирена у капиталу признаје се у капиталу на датум модификације у мери у којој су добра или услуге преузети.
- (б) обавеза за трансакцију плаћања на основу акција измирену у готовини на датум модификације престаје да се признаје на тај датум.
- (ц) све разлике између књиговодствене вредности обавезе чије је признавање престало и вредности капитала признате на датум модификације, признаје се без одлагања у билансу успеха.

Б44Б Ако је, као резултат модификације, период стицања продужен или скраћен, примена захтева из параграфа Б44А одражава модификовани период стицања. Захтеви из параграфа Б44А примењују се чак и ако се модификација јавља након периода стицања.

Б44Ц Трансакција плаћања на основу акција измирена у готовини може да се поништи или измири (није у питању случај поништења стицања услед неиспуњавања услова стицања). Ако се инструменти капитала додељују и ако их ентитет идентификује на тај датум као замену за плаћање на основу акција измирено у готовини, ентитет треба да примењује параграфе Б44А и Б44Б.

Трансакције плаћања на основу акција између ентитета у групи (измене из 2009.)

Б45 Параграфи 43А–43Ц се баве рачуноводственим обухватањем трансакција плаћања на основу акција између ентитета у оквиру групе у појединачним или индивидуалним финансијским извештајима сваког појединачног ентитета. Параграфи Б46–Б61 разматрају начин примене захтева из параграфа 43А–43Ц. Као што је наведено у параграфу 43Д, трансакције плаћања на основу акција између ентитета у оквиру групе могу се одвијати из различитих разлога, у зависности од чињеница и околности. Према томе, ово излагање није свеобухватно и подразумева да када ентитет који прима добра или услуге нема обавезу измирења трансакције, да је трансакција унос улога матичног ентитета у основни капитал зависног ентитета, без обзира на аранжмане отплате унутар групе.

Б46 Мада се ово излагање фокусира на трансакције са запосленима, оно се такође примењује и на сличне трансакције плаћања на основу акција са добављачима добара или пружаоцима услуга који нису запослени. Аранжман између матичног ентитета и његовог зависног ентитета може захтевати од

зависног ентитета да плати матичном ентитету за обезбеђивање инструмената капитала запосленима. Излагање које следи се не бави тиме како треба обухватити такав аранжман плаћања унутар групе.

- Б47 Четири питања се уобичајено појављују у трансна основу акција плаћања на основу акција између ентитета у оквиру групе. Ради једноставности, примери који су размотрени доле се баве питањима у смислу матичног ентитета и његовог зависног ентитета.

Аранжмани плаћања на основу акција који обухватају инструменте сопственог капитала ентитета

- Б48 Прво питање је да ли следеће трансакције које укључују инструменте сопственог капитала ентитета треба рачуноводствено обухватити као засноване на капиталу или као засноване на готовине, у складу са захтевима овог IFRS:

- (а) ентитет даје својим запосленима права на инструменте капитала ентитета (на пример, опције на акције) или бира или је потребно да купи инструменте капитала (то јест, сопствене акције) од друге стране, да би испунио обавезе према својим запосленима; и
- (б) запосленима у ентитету су дата права на инструменте капитала ентитета (на пример, опције на акције), или од стране самог ентитета или од стране његових акционара, а акционари ентитета обезбеђују потребне инструменте капитала.

- Б49 Ентитет рачуноводствено обухвата трансакције плаћања на основу акција у којима добија услуге као накнаду за инструменте сопственог капитала као оне које се измирују у капиталу. Ово се примењује без обзира на то да ли ентитет одабере или се од њега захтева да купи те инструменте капитала од друге стране да би измирио обавезе према својим запосленима према аранжману о плаћању на основу акција. Ово се такође примењује без обзира на то да ли је:

- (а) право запосленог на инструменте капитала доделио сам ентитет или његов(и) акционар(и); или
- (б) аранжман о плаћању на основу акција измирио сам ентитет или његов(и) акционар(и).

- Б50 Ако акционар има обавезу да измири трансакцију са запосленима свог ентитета у који је инвестирао, он обезбеђује инструменте капитала ентитета у који је инвестирао уместо сопствених. Према томе, ако је ентитет у који је инвестирано у истој групи као и акционар, у складу са параграфом 43Ц, акционар одмерава своју обавезу у складу са захтевима који се примењују на трансакције плаћања на основу акција које се измирују у готовини у појединачним финансијским извештајима акционара, док оне који се примењују на трансакције плаћања на основу акција које се измирују у капиталу одмерава у консолидованим финансијским извештајима акционара.

Аранжмани о плаћању на основу акција који обухватају инструменте капитала матичног ентитета

- Б51 Друго питање које се тиче трансакције плаћања на основу акција између два или више ентитета у оквиру исте групе које укључују инструменте капитала другог ентитета члана групе. На пример, запосленима у зависном ентитету су дата права на инструменте капитала његовог матичног ентитета као накнада за услуге пружене зависном ентитету.

- Б52 Стога, друго питање се тиче следећих аранжмана о плаћању на основу акција:

- (а) матични ентитет даје права на своје инструменте капитала директно запосленима свог зависног ентитета: матични ентитет (а не зависни ентитет) има обавезу да обезбеди инструменте капитала запосленима у зависном ентитету; и
- (б) зависни ентитет даје права на инструменте капитала свог матичног ентитета својим запосленима: зависни ентитет има обавезу да обезбеди инструменте капитала својим запосленима.

Матични ентитет даје права на своје инструменте капитала запосленима свог зависног ентитета (параграф Б52(а))

- Б53 Зависни ентитет нема обавезу да обезбеди инструменте капитала свог матичног ентитета запосленима зависног ентитета. Према томе, у складу са параграфом 43Б, зависни ентитет одмерава услуге добијене од својих запослених у складу са захтевима који се примењују на трансакције

плаћања на основу акција које се измирују у капиталу, са одговарајућим повећањем које се признаје у капиталу као учешће матичног ентитета.

- Б54 Матични ентитет има обавезу измирења трансакције према запосленима зависног ентитета кроз обезбеђивање инструмената капитала матичног ентитета. Према томе, у складу са параграфом 43Ц, матични ентитет одмерава своју обавезу у складу са захтевима који се примењују на трансакције плаћања на основу акција које се измирују у капиталу.

Зависни ентитет даје права на инструменте капитала свог матичног ентитета својим запосленима (параграф Б52(б))

- Б55 Будући да зависни ентитет не испуњава ниједан од два услова из параграфа 43Б, он рачуноводствено обухвата трансакцију са својим запосленима као ону која се измирује у готовини. Овај захтев се примењује без обзира на то како зависни ентитет набавља инструменте капитала за измирење обавеза према својим запосленима.

Аранжмани плаћања на основу акција који укључују измирење у готовини према запосленима

- Б56 Треће питање се тиче начина како ентитет који прима добра или услуге од својих добављача (укључујући и запослене) треба рачуноводствено да обухвати трансакције плаћања на основу акција које се измирују у готовини, када сам ентитет нема никакву обавезу да изврши потребна плаћања према добављачима. На пример, узмимо у обзир следеће аранжмане у којима матични ентитет (а не сам ентитет) има обавезу да изврши потребна плаћања у готовини запосленима у ентитету:

- (а) запослени у ентитету ће добити плаћања у готовини која су повезана са ценом његових инструмената капитала.
- (б) запослени у ентитету ће добити плаћања у готовини која су повезана са ценом инструмената капитала његовог матичног ентитета.

- Б57 Зависни ентитет нема обавезу да измири трансакције према својим запосленима. Према томе, зависни ентитет обрачунава трансакцију са својим запосленима као ону која се измирује у капиталу, и признаје одговарајуће повећање капитала као учешће свог матичног ентитета. Зависни ентитет накнадно одмерава трошкове трансакције за промене које су последица услова стицања који нису тржишни, у складу са параграфима 19–21. Ово се разликује од одмеравања трансакције као оне која се измирује у готовини у консолидованим финансијским извештајима групе.

- Б58 Будући да матични ентитет има обавезу да измири трансакцију према запосленима, а накнада је у готовини, матични ентитет (и консолидована група) одмерава своју обавезу у складу са захтевима који се примењују на трансакције плаћања на основу акција које се измирују у готовини из параграфа 43Ц.

Упућивање запослених између ентитета у оквиру групе

- Б59 Четврто питање се тиче споразума плаћања на основу акција који укључују запослене из више од једног ентитета у оквиру групе. Матични ентитет може да да права на своје инструменте капитала запосленим у својим зависним ентитетима, која зависе од завршетка сталног запослења у групи током одређеног периода. Запослени у једном зависном ентитету може да пребаци запослење у други зависни ентитет током одређеног периода стицања, а да се не утиче на права запосленог на инструменте капитала матичног ентитета према првобитном аранжману о плаћању на основу акција. Ако зависни ентитети немају никакву обавезу измирења трансакције плаћања на основу акција према својим запосленима, они је рачуноводствено обухватају као ону која се измирује у капиталу. Сваки зависни ентитет одмерава услуге добијене од својих запослених по угледу на фер вредност инструмената капитала на датум када су та права на те инструменте капитала првобитно дата од стане матичног ентитета како је дефинисано у Прилогу А, и део периода стицања у ком је запослени радио у сваком зависном ентитету.

- Б60 Ако ентитет има обавезу да измири трансакцију према својим запосленима у инструментима капитала свог матичног ентитета, он је рачуноводствено обухвата као ону која се измирује у готовини. Сваки зависни ентитет одмерава добијене услуге на основу фер вредности инструмената капитала на датум доделе, за део периода стицања у ком је запослени радио у сваком зависном ентитету. Поред тога, сваки зависни ентитет признаје промену у фер вредности инструмента капитала током периода у ком је запослени радио у сваком зависном ентитету.

- Б61 Може се догодити да такав запослени, након пребацивања између групних ентитета, не задовољи услов стицања, који није услов тржишта како је дефинисано у Прилогу А, на пример, запослени напусти групу пре завршетка периода службе. У овом случају, будући да је услов стицања служба у групи, сваки зависни ентитет коригује износ претходно признат у погледу услуга добијених од запосленог у складу са принципима из параграфа 19. Стога, ако се права на инструменте капитала која даје матични ентитет не стекну због тога што запослени није задовољио услов стицања који није услов тржишта, онда се ниједан износ не признаје по кумулативном основу за услуге добијене од запосленог у финансијским извештајима било ког ентитета у оквиру групе.